
UGANDA SAFARI 2016

HERPETOLOGISCH REISVERSLAG

Trioceros johnstoni - Ruwenzori Three-horned Chameleon

Realisatie & Verslag: Filip Saerens & André Van Hecke

1.	INLEIDING	2
2.	HERPETOLOGISCHE EVALUATIE.....	2
2.1.	Literatuurvoorbereiding.....	2
2.2.	Resultaat	2
3.	REISERVARINGEN.....	3
3.1.	Reisbureau	2
3.2.	Visum	3
3.3.	Deelnemers	3
3.4.	Reisleider & Gids.....	3
3.5.	Vervoer.....	3
3.6.	Logies en Maaltijden	3
4.	RESULTATEN VAN DE WAARNEMINGEN	3
4.1.	Amfibieën & Reptielen	3
4.1.1.	Wijze van waarnemen	3
4.1.2.	Veldnotities	3
4.1.3.	Bespreking per soort	4
4.1.4.	Gebruikte afkortingen	4
4.2.	Zoogdieren	4
5.	REISWEG	4
5.1.	Gevolgte route	4
5.2.	Dagjournaal.....	4
6.	HERPETOLOGISCHE GEGEVENS	10
6.1.	Amphibia	10
6.1.1.	<i>Bufo</i> idae	10
6.1.2.	<i>Hyperoliidae</i>	11
6.1.3.	<i>Ranidae</i>	12
6.2.	Reptilia	13
6.2.1.	<i>Gekkonidae</i>	13
6.2.2.	<i>Scincidae</i>	14
6.2.3.	<i>Agamidae</i>	14
6.2.4.	<i>Chamaeleonidae</i>	16
6.2.5.	<i>Varanidae</i>	16
6.2.6.	<i>Crocodylidae</i>	17
6.2.7.	<i>Boidae</i>	18
6.2.8.	<i>Elapidae</i>	18
6.2.9.	<i>Viperidae</i>	19
7.	WEBSITE FOTOGALERIJ	19
8.	LITERATUUR	20
9.	OVERZICHTSTABELLEN.....	22

1. INLEIDING.

Aangezien ik me meer en meer wil concentreren op de herpetofauna van Oost-Afrika, beslis ik om in 2016 op safari te gaan naar Uganda om (nog meer) ervaring op te doen over hun amfibieën & reptielen. Bovendien is deze bestemming mij extra ingegeven, na geweldige reisverhalen te hebben gehoord en gelezen over dit land betreft hun Chimpansee - & Gorilla Trekkings.

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van:

- (1) de herpetologische literatuur voorbereiding;
- (2) de dagelijkse herping-activiteiten;
- (3) aantal waarnemingen per soort;
- (4) bespreking per soort;
- (5) de waargenomen zoogdieren;
- (6) fotoreeks van elk amfibie en reptiel.

2. HERPETOLOGISCHE EVALUATIE.

2.1. Literatuurvoorbereiding.

Voor het samenstellen van de check- & aanstreeplijsten en het instuderen van de verschillende soorten amfibieën & reptielen, werden de volgende gidsen gebruikt:

- * Branch, B. (2014): A Photographic Guide to the Snakes and other Reptiles and Amphibians of East Africa.
- * Channing, A. (2001): Amphibians of Central and Southern Africa.
- * Channing, A. & Howell, K. (2006): Amphibians of East Africa.
- * Spawls, S. Drewes, R. & Ashe, J. (2004): A Field Guide to the Reptiles of East Africa.
- * Spawls, S. Howell, K. & Drewes, R. (2006): Pocket Guide tot the Reptiles and Amphibians of East Africa.

Ter vervollediging van de voorbereiding werd ook de herpetologische literatuur uit eigen bibliotheek geraadpleegd, zoals gedetailleerd in Punt 8.

2.2. Resultaat.

Tijdens deze safari-reis zijn er 9 amfibie- en 12 reptielsoorten waargenomen. In vergelijking met andere reizen is dit zo geen hoge score. Maar de oorzaken hiervan zijn:

- (1) Het was de bedoeling dat we halfweg het regenseizoen onze reis zouden maken in Uganda. Maar bij aankomst bleek dat het regenseizoen nog maar juist/amper was begonnen.
- (2) Tijdens safaris in Uganda is het absoluut verboden om te wandelen in de parken en reservaten. Maar bleek dat in en rond de lodges het evenmin toegelaten was om 's nachts te wandelen.

Ter plaatse besepte ik dat dit zeker een weerslag zouden hebben op de waarnemingen. Ik was me dus bewust dat het aantal soorten absoluut niet te vergelijken zou zijn met de specifieke herpeto-reis in Zambia.

Niettemin staande ben ik tevreden met het herpeto-resultaat en zeker wat de waarnemingen van zoogdieren betreft met in bijzonder deze van Chimpansee en Gorilla! Ook de observatie van twee Ruwenzori Three-horned Chameleons was een hoogtepunt! Wat zeker heeft bijgedragen aan de herpeto-ervaring is het bezoek geweest aan de Uganda Reptiles Village, een soort opvangcentrum/asiel/zoo voor reptielen. Hier konden we buiten de terraria meerdere soorten van zeer nabij bekijken en fotograferen.

Van elke herpetologische soort is er op het einde - enkel in het uitgeprint rapport - een foto toegevoegd, waar de fotografische omstandigheden en/of een diervriendelijke benadering dit toelieten.

Voor meer foto's van de amfibieën & reptielen, de vogels, de reisomstandigheden en de gebieden, ga naar www.freanonherping.be.

3. REISERVARINGEN.

3.1. Reisbureau.

De vlucht en de lodges waren perfect georganiseerd door Mambulu Safaris. Dit reisbureau kan ik iedereen zeker aanbevelen! Rob Sijm is een gespecialiseerde en deskundige Safari specialist, die uiteindelijk een programma samenstelt dat aan al je desiderata tegemoet komt.

3.2. Visum.

Voor deze reis is een Ugandees visum vereist. Dit kan bij aankomst in de luchthaven van Entebbe gekocht worden tegen de prijs van 100 \$ (wel noodzakelijk met biljetten van na 2006!).

3.3. Deelnemers.

Het was geen groepsreis maar een privé reis met enkel 2 deelnemers (Filip en mijzelf).

3.4. Reisleider/Gids.

Er was geen reisleider aanwezig. Wij hadden wel een privé chauffeur/gids, die spijtig genoeg 4x diende vervangen te worden (zie het dagjournaal voor meer details).

3.5. Vervoer.

Alle verplaatsingen gebeurden met een 4x4 jeep en dat was een noodzaak want meerdere wegen waren in zeer slechte, modderige staat, zodat 4x4 onontbeerlijk was. In de jeep waren ook stopcontacten voor het opladen van iPad, telefoon en batterijen.

3.6. Logies en maaltijden.

De lodges waren voorzien van het nodige comfort (Crater Safari Lodge en Gorilla Safari Lodge waren super luxueus). Ontbijt, lunch en diner waren overal van zeer goede kwaliteit.

4. RESULTATEN VAN DE WAARNEMINGEN.

4.1. Amfibieën & reptielen.

Vorbereidingen en resultaten van de waarnemingen van dit rapport: zie webpagina "Verslagen".

Tabel 1 Aanstreeplijst Amfibieën & Reptielen.

Tabel 2 Waarnemingen per gebied & per datum.

Tabel 3 Wijze van waarnemen & aantallen per soort.

Tabel 5 Beschrijving van de route.

Vorbereidingen en resultaten van de waarnemingen aan deze PDF toegevoegd:

Tabel 4 Gebruikte afkortingen & vertalingen.

Tabel 7 Zoogdieren.

Resultaat van de waarnemingen niet toegevoegd aan dit rapport en enkel op aanvraag:

Tabel 6 GPS posities.

4.1.1. Wijze van waarnemen.

Als gebruikelijke voorbereiding heb ik mijn herpeto-soorten vooraf ingestudeerd voor een vlugge visuele herkenning. Ik fotografeer de dieren liefst in situ maar waar de omstandigheden dit toelaten of indien nodig als fotografische bewijsmateriaal, worden ze tijdelijk gevangen en nadien vrijgezet op de plek van vangst.

Tabel 3 geeft een overzicht van "Wijze van waarnemen & aantallen per soort".

4.1.2. Veldnotities.

Voor elke soort is genoteerd: de juiste of meest nabijgelegen plaats van observatie, datum, uur, wijze van waarnemen: gevangen, visueel, auditief, aantal, verkeersslachtoffer en GPS posities (deze laatste zijn in Tabel 6 enkel toegevoegd aan het uitgeprint rapport).

4.1.3. Bespreking per soort.

In Punt 6 wordt een summiere bespreking gegeven van de veldnotities tijdens deze reis & volgens de geraadpleegde literatuur zoals vermeld in Punt 2.1.

4.1.4. Gebruikte afkortingen.

Tabel 4 geeft een overzicht (en Engelse vertaling) van gebruikte woorden & afkortingen in dit verslag en in de tabellen bij de soortbesprekingen.

4.2. Zoogdieren.

Tabel 7 geeft een overzicht van de waargenomen zoogdieren.

5. REISWEG.

5.1. Route.

Tabel 5 geeft een overzicht van de gevolgde reisweg en van het logies (hotel & lodge overnachtingen).

5.2. Dagjournaal van de reis met herpetologische soortvermelding.

In het hiernavolgend dagjournaal van de reis worden de A&R vernoemd met hun Engelse en Latijnse naam. Er bestaan geen officiële Nederlandse soortnamen voor de Ugandese herpetofauna.

Maandag 28 maart 2016.

Gelet op de terreuraanslag van 22 maart 2016 in de luchthaven van Zaventem en we hierdoor ook extra strenge controles kunnen verwachten in Schiphol, waar wij vertrekken op 29 maart, besluiten we om een dag vroeger naar Schiphol Amsterdam te gaan met de Thalys en daar te overnachten. We vertrekken in Antwerpen Centraal om 20:40u en komen een uur later aan in Amsterdam, waar we de nacht doorbrengen in het Ibis Airport Hotel.

Dinsdag 29 maart 2016.

We staan om 6:00u op, ontbijten en nemen op 7:08u de Ibis Shuttle bus naar de luchthaven. Tegen de verwachting in verloopt alles hier normaal en zijn we een uur later al aan onze vertrekgate. Om 11:07u stijgen we op voor de 8 uur durende vlucht naar Kigali. Hier verlaten een deel van de passagiers het vliegtuig en dan stijgen we op 21:08 terug op richting Kampala waar we een uur later in Entebbe landen. We nemen bezit van onze bagage en aan de uitgang maken we kennis met Kiseka onze gids/chauffeur voor onze trip in Uganda. We rijden naar het Executive Hotel Entebbe, waar we tegen 23:30u aankomen. Voor het slapen gaan controleer ik toch nog even de buitenmuren van het hotel en kan er de eerste soort van de reis noteren, namelijk Tropical House Gecko (*Hemidactylus mabouia*).

Woensdag 30 maart 2016.

Wanneer we opstaan is het lichtjes aan het regenen. En dan vernemen we een tegenslag als blijkt dat het regenseizoen hier niet halfweg is (cf. de landen informatie op meerdere websites) maar nog moet beginnen!?! Hoewel we de avond ervoor onze voorkeur voor het ontbijt moesten opgeven, maken we al direct kennis met de Afrikaanse way of life, want op het afgesproken uur is er nog niemand in de keuken aanwezig. Uiteindelijk komt men ons vertellen dat er een en ander van het gekozen ontbijt niet in voorraad is. Nu ja...

Onze chauffeur Kiseka is wel op het afgesproken uur aanwezig en om 8:10u vertrekken we richting Murchison Falls N.P. Tijdens de tankbeurt te Kagoma inspecteer ik even de muren van het tankstation en noteer mijn eerste adulte man Blue-headed Tree Agama (*Acanthocercus atricollis*). Doordat hij hier mensen gewoon is, kan ik hem zeer dicht benaderen voor de foto (want in de natuur zijn ze bijzonder schuw).

Er staat voor vandaag een bezoek aan het Ziwa Rhino Sanctuary, waar de Witte neushoorn in gevangenschap wordt gekweekt. We lunchen eerst in het plaatselijk restaurantje en in afwachting van de bereiding van een warme maaltijd, maken we een korte wandeling rond de gebouwen en observeren Finch's Agama (*Agama finchii*) en Striped Skink (*Trachylepis striata*).

Na de lekkere lunch gaan we onder begeleiding van een gewapende gids op zoek naar de rhino's. Ze zijn vlug gevonden. Het zijn drie adulten (Malaika = Angel & Laloya = Victory en Bella), in het park geboren en blijkbaar mensen gewoon want we kunnen/mogen ze zeer dicht benaderen.

Om 15u vertrekken we richting Murchison Falls N.P. In Masindi koopt Filip een Ugandees sim kaartje voor zijn telefoon maar de aankoop en installatie verloopt niet zo eenvoudig. Pas vertrokken of Kiseka verneemt per telefoon dat de overzet/ferryboot, om de Victoria Nile over te steken, niet werkt. Hierdoor zullen we een lange (3u durende) omweg moeten nemen. Het is dan ook al donker wanneer we uiteindelijk de Murchison Lodge bereiken. Tijdens het inchecken zitten er op de muur van de receptie meerdere Rainbow Agama (*Agama lionotus*) te slapen. Met vertelt ons dat dit normaal is en ik heb het vermoeden dat de dieren hier veilig zitten t.o.v. mogelijke predatie door nachtactieve slangen. Er wordt ons gevraagd om onmiddellijk te gaan eten en ja, het is een 3 sterren diner! Een nog korte verkenning nadien rond de gebouwen levert geen herpeto (=amfibieën en/of reptielen) op.

Donderdag 31 maart 2016.

We gaan om 6u vroeg ontbijten en een half uurtje later zijn we op weg naar het Murchison Falls N.P. Aan de hoofdgate moeten wel de nodige formaliteiten vervuld worden en het toegangsgeld betaald. Maar dan is het genieten van een echte safari (via het open dak van de jeep). We observeren geen herpeto maar wel meerdere nieuwe zoogdieren en vogelsoorten en kunnen ze ook uitgebreid fotograferen. Het is volop genieten van de Afrikaanse natuur.

Op het middaguur gaan we op de parking van de Paraa Lodge onze lunchbox aanspreken. Het is extra aangenaam want er is super activiteit van ♂♂ en ♀♀ Finch's Agama (*Agama finchii*). Het is hier blijkbaar voortplantingseizoen want de ♂♂ rennen als bezeten achter de ♀♀ en er wordt volop gepaard. In afwachting van de boottocht wandelen we in de tuin en noteren Striped Skink (*Trachylepis striata*).

Om 14:00u beginnen we onze boottocht op de Victoria Nile. De weersomstandigheden zien er niet goed uit maar we houden het droog. Gedurende de 3 uur durende vaart krijgen we meerdere Nile Crocodile (*Crocodylus niloticus*) te zien.

Om 18:45u zijn we terug in het Murchison Hotel, we nemen een douche en gaan dineren.

Het is ondertussen hevig beginnen te regenen en onweten. Is het regenseizoen hier dan toch begonnen? Om 21:30u ben ik terug op de kamer, back-up de foto's op de iPad en maak het dagverslag.

Vrijdag 1 april 2016.

We staan vroeg op want we moeten op tijd vertrekken, het wordt namelijk een rij-dag richting Kibale N.P.

Sinds onze kennismaking met chauffeur Kiseka, zijn er de voorbije dagen meerdere kleine incidenten geweest: hij is weinig spraakzaam, zijn Engels is moeilijk te verstaan en zeker in een rijdende jeep, hij gebruikt geen verrekijker, we zien ook geen vogel- of overige gids, hij wil niet stoppen waar we het vragen, wil ook niet genoeg wachten wanneer we dieren willen fotograferen, we mogen geen bananen of water kopen, enfin het klinkt niet. Na overleg met Filip en het reisbureau, wordt beslist dat we een nieuwe gids/chauffeur zullen krijgen op het einde van de dag.

Er wordt nergens gestopt tenzij om te tanken. Tussen ons en Kiseka (die ondertussen ook door zijn opdrachtgever Crystal Safaris gecontacteerd is over heel het gebeuren) wordt nog amper gesproken en zo bereiken we tegen 18:45u onze Crater Safari Lodge. En hier is het logeren in luxe! De ontvangst door de Joan, de CEO van het lodge complex is werkelijk super hartelijk. En zij weet van onze chauffeurproblemen (deze lodge is namelijk eigendom van Crystal Safaris) en wil volledig vernemen wat er allemaal misgelopen is.

In mijn lodge aangekomen, zie ik iets wegvlugten achter het gordijn, nl. een Tropical House Gecko (*Hemidactylus mabouia*).

Het diner is lekker en aangezien er iemand van ons jarig is (hoe weten ze dat hier...), worden we vergast op taart en op dans & zang van het voltallige personeel.

Op weg naar mijn lodge kan ik de 8^e herpeto soort van de reis aantreffen, nl. een adulte Flat-backed Toad (*Scelophrys maculata*). Het is pas tegen middernacht dat ik ga slapen na het gebruikelijke avondritueel van het controleren van de juiste herpeto-determinaties, het backuppen van de foto's op de iPad, het dagverslag maken en een Skype contact met het thuisfront.

Zaterdag 2 april 2016.

Wanneer we gaan ontbijten, maken we kennis met onze nieuwe chauffeur Jona. Het lijkt ons een vriendelijke man en de kennismaking verloopt totaal anders dan met Kiseka. Hij heeft wel een verrekijker en vogelgids (en is zeer natuur-minded zoals later zal blijken). Hij is blijkbaar goed gebriefd door Crystal Safaris want vertelt me te weten vooral in A&R geïnteresseerd te zijn.

We hebben ons ingeschreven voor een Chimpanseetrekking in het Kibale Forest N.P. en moeten dan ook vroeg opstaan want de start van de wandeling is voorzien tegen 8u. We gaan vlug ontbijten en arriveren op tijd aan de receptie van het N.P. Hier krijgen we uitgelegd wat we mogen verwachten en wat wel en niet mag gedaan worden in aanwezigheid van de familie chimpansees die we gaan ontmoeten. Buiten wij twee is er enkel nog een Nederlandse juffrouw, die hier stage komt lopen en tegelijkertijd met de chimps kennis maken.

Onze walk start uiteindelijk om 8:45u en na 1 uur zoeken, hebben de trackers al de gehabitualiseerde familie chimps gevonden. Het duurt ongeveer twee jaar alvorens deze familie geleerd is te gewennen aan de aanwezigheid van mensen. Dit gebeurt maar met een klein deel van de populatie als financiële inbreng ten voordele van het N.P. De chimps zijn volop on the move, zowel op de grond als in de bomen en wij volgen de dieren tot ze uiteindelijk gaan rusten. En dan is het emotioneel genieten wanneer we tussen drie adulten kunnen vertoeven op amper 1/2m afstand. Een wijfje staat dan recht en loopt rond mij, maar eerder uit nieuwsgierigheid en zonder enig teken van agressie. Een top waarneming voor de natuurliefhebber. En zo kunnen we in totaal 2uur lang genieten van deze unieke kennismaking met de chimpansees.

Tegen het middaguur zijn we terug aan het receptie gebouw van het N.P. en gaan we lunchen. Een korte inspectie van het omliggende terrein levert 4 herpeto-soorten op, nl. Blue-headed Tree Agama (*Acanthocercus atricollis*), Finch's Agama (*Agama finchii*), Striped Skink (*Trachylepis striata*) en als totaal nieuwe soort, een mooi getekend ♀ Speckle-lipped Skink (*Trachylepis maculilabris*).

Voor de namiddag staat er een wandeling in het Bigodi Wetlands Sanctuary, dat voor zijn verscheidenheid aan apen bekend staat. We arriveren hier om 14u en aan de inkom staan er mensen rond een boom ... Wanneer we gaan kijken wat er gebeurt, is het de aanwezigheid van een kameleon... wat een onthaal. Het is de Montane Side-striped Chameleon (*Trioceros ellioti*) en het wordt een fotosessie van ruim ½ uur.

Tijdens de wandeling in het Sanctuary zien we meerdere apensoorten en noteren vier herpeto soorten: ♂♂ Blue-headed Tree Agama (*Acanthocercus atricollis*) volop in kleur van het voorplantingsseizoen, Striped Skink (*Trachylepis striata*), een niet te determineren Puddle Frog (*Phrynobatrachus* sp.) en Small Ridged Frog (*Ptychadena taenioscelis*).

We hadden het personeel van de lodge 's morgens ingelicht indien zij in de loop van de dag een vangbaar amfibie of reptiel zouden observeren, om aan ons te denken (maar niet als dood dier wel levend). En wanneer we aankomen, tonen ze ons "hun buit" die ze in hun rugzak tijdelijk hebben ondergebracht: Blue-headed Tree Agama (*Acanthocercus atricollis*), Speckle-lipped Skink (*Trachylepis maculilabris*), Flat-backed Toad (*Scelophrys maculata*), Montane Side-striped Chameleon (*Trioceros ellioti*) en als nieuwe soort de Angolan River Frog (*Amieta angolensis*). En terwijl ik bezig ben met de dieren te determineren, heeft Filip tijdens een wandeling in de tuin ook een nieuwe amfibie soort gevangen, nl. een Common Reed Frog (*Hyperolius viridiflavus*). Het is ondertussen donker en het zal dus morgen voor vertrek een lange fotosessie worden.

We gaan om 19:30u lekker dineren en - na het gebruikelijke avondritueel van backuppen en ver-slag maken - om 22:45u slapen. Maar dan is het toch even schrikken wanneer ik het laken open trek: er ligt iets... en het blijkt een warmwaterkruik te zijn. Van service gesproken en doet dit denken aan mijn kindertijd!

Zondag 3 april 2016.

We gaan om 7u ontbijten en beginnen vervolgens onmiddellijk met het fotograferen van al de herpeto-soorten van de vorige dag. Maar we hebben tegenslag met het weer, het miezert en het is bewolkt en dat is niet optimaal voor het nemen van foto's. Uiteindelijk zijn we toch een tweetal uren bezig en vertrekken dan om 9:15u richting Semliki Wildlife Reserve.

Ter hoogte van Karogoto stopt Jona want hij heeft een slang op de weg zien liggen. En ja, het is een dode Puff Adder (*Bitis arietans*). Enkele omstaanders vertellen hem dat zij de slang gedood hebben, omdat ze in hun moestuin vertoefde en opdat het dier zeker dood zou zijn, hebben ze de adder op de weg gelegd. Er zou er overigens nog een zitten. Dus wij daar naartoe en we krijgen de plaats aangewezen van een hut in vervallen toestand met verschillende holen. Het juiste gat wordt ons wel aangetoond, maar het is nutteloos om hier te beginnen graven.

Om 12:20u arriveren we in Semliki en het regent nog steeds zodat we in de jeep onze lunchbox aanspreken. Tijdens een korte opklaring kunnen we even uit de auto. In de ondergelopen graslanden horen we een zwaar kikkergebrul en Jona kent de soort heel goed, het is nl. de roep van de Dwarf Bull Frog (*Pyxicephalus edulis*). Op de terugweg observeren we nog een Speckle-lipped Skink (*Trachylepis maculilabris*) en verlaten het park richting Queen Elizabeth N.P. Hier om 17:15u aangekomen, gaan we aan de hoofdgate onze toegangsticketten voor het park kopen, onder een bespiedende blik van een Blue-headed Tree Agama (*Acanthocercus atricollis*).

We rijden vervolgens naar ons volgende logies, nl. Bush Camp, opgetrokken als echt Afrikaanse tentenkamp. De lodge zelf is in dezelfde stijl ingericht en toch voorzien van het nodige. Zoals in Zambia moeten we vooraf wel verwittigen wanneer we warm water wensen voor de (buiten)douche. In vergelijking met de vorige lodges, zijn er hier veel toeristen aanwezig.

Het diner wordt geserveerd in open lucht, reuze gezellig en is ook hier van een 3-sterren kwaliteit! Het wordt de volgende dag zeer vroeg opstaan, maar desondanks vervul ik in de lodge nog de gebruikelijke avondactiviteit en noteer ook 2 actieve Tropical House Gecko (*Hemidactylus mabouia*) op de muur.

Om 22:00u lig ik onder mijn muskietennet.

Maandag 4 april 2016.

Het is om 5:30u opstaan, 6:00u ontbijt en om 7:05u staan we aan de entrance gate van het Queen Elizabeth N.P. Het hoogtepunt van de safari hier is de waarneming van 4 leeuwen (waarvan een mannetje met gezen-derde halskraag). Tweede bestemming van deze voormiddag is een bezoek aan de vleermuizengrot van het Maramagambo Rain Forest. We gaan hier onder begeleiding van een gewapend toezichter wandelen en aan de bewuste grot aangekomen, vinden we twee vervellingen van Central African Rock Python (*Python sebae*), maar spijtig genoeg geen levende dieren. Aan het plafond van de grot hangen honderden/duizenden Egyptian Fruit Bats. De bewaker doet zijn uiterste best en ontdekt in een nis van de grot enkel de staart van een grote Forest Cobra (*Naja melanoleuca*). Het is echter niet doenbaar om ze te benaderen en er activiteit in te krijgen. Maar desondanks krijgen we toch een goed inzicht in het habitat van deze cobra. Op de terugweg naar de jeep, observeren we een dagactieve kikker. Ik herken hem absoluut niet uit mijn voorbereiding. Na mailcontact van onze foto's met Alan Channing, zal later blijken dat het een soort Puddle Frog (*Phrynobatrachus* sp.?) moet zijn. Na de lunch staat er een boottocht op het Kazinga Channel op het programma. Maar we zijn er iets te vroeg en maken eerst een wandeling in het nabijgelegen Kazinga Channel Resort. We verpozen even in het hotel en dan... tot onze verbazing komt daar een groep/familie Zebra mangoesten - van wel een 12-tal adulten en jongen - vanuit de tuin dwars door het hotel gelopen!!! Ze zijn absoluut niet bang voor ons, want ze passeren ons

rakelings maar duidelijk met een “bestemming”. Ik volg ze en ze rennen werkelijk de weg kennende richting keuken, waar ze etensrestjes krijgen. De dieren zijn gemerkt via het wegnippen van rugharen, één ♀ draagt een halsband. In ieder geval een zeer komisch zicht en waardevol, want in de natuur krijgen we ze nergens en evenmin van zo dichtbij te zien.

Om 14u zitten we op het bovendeck klaar voor de start van de boottocht. Het is volop genieten van olifanten, hippo's, talrijke nieuwe vogelsoorten en van meerdere Nile Crocodile (*Crocodylus niloticus*). We speuren ook zeer intens de oeverzone af naar Nijlvaranen, want die zou je hier toch moeten verwachten. Maar zonder succes. Op het einde van de rivier maakt de boot rechtsomkeer en vaart in het midden van het kanaal terug naar zijn vertrekpunt. Ik krijg het idee om toch eens met de schipper te overleggen en te vragen waarom we geen Nijlvaranen hebben gezien. Hij bevestigt dat ze er wel degelijk zijn. Ik stel hem voor om er één te zoeken tegen een flinke tip. De boot zet onmiddellijk koers naar de oeverzone en als op bestelling (!?!) komt daar toch pardoes wel een Nile Monitor (*Varanus niloticus*) uit de vegetatie!

We zijn om 16u terug in de Bush Lodge en daar wacht ons een aangename verrassing. Onze chauffeur Jona had hier blijkbaar verteld over onze voorkeur voor A&R en een van de personeelsleden van Bush Camp heeft zijn “best gedaan”. Hij heeft een Montane Side-striped Chameleon (*Trioceros ellioti*), Flat-backed Toad (*Sceloporus maculata*) en Small Ridged Frog (*Ptychadena taenioscelis*) “levend” gevangen. Het licht is niet meer zo ideaal voor goede foto's, dus zullen we morgen vóór vertrek hiervoor tijd moeten uittrekken.

Het weer is betrokken met te veel wind voor het diner in open lucht, maar in de grote overdekte safaritent is het even gezellig genieten van een lekkere maaltijd!

Terug in de lodge moet de koffer gepakt worden (want het is hier onze laatste nacht) en ja heb ik tijd voor uitgebreid de foto's te backuppen, dagverslag te maken en even kort te telefoneren (WiFi is not available) met de echtgenote.

Dinsdag 5 april 2016.

Het wordt vandaag een rij-dag, dus alles kan rustig verlopen. Om 8:10u verlaten we Bush Camp richting Bwindi Impenetrable Forest N.P. Op het middaguur gaan we ter hoogte van Kabale onze lunchbox aanspreken en uiteindelijk bereiken we tegen 15:30u de Crater Safari Lodge. Alweer een pareltje van logies.

En dan... tijdens het inchecken worden we (alweer) zeer aangenaam verrast wanneer een lodge-medewerker een Ruwenzori Three-horned Chameleon (*Trioceros johnstoni*) aanbrengt en dan nog een ♂ met zijn drie spectaculaire hoorns. En dat moet ogenblikkelijk op foto vastgelegd worden. Op de vraag hoe zij onze interesse in dit uniek reptiel wisten, blijkt dat Joan van de Crater Safari Lodge hen verwittigd had, dat ze moesten uitkijken/zoeken naar dit reptiel. En tijdens deze fotosessie brengt men ons nog een tweede ♂ Ruwenzori Three-horned Chameleon (*Trioceros johnstoni*)! Ja, en dan brengt deze herpeto-vreugde ons in een staat van een geestelijk orgasme!

Tijdens het diner krijgen we van onze chauffeur Jona het slechte nieuws dat zijn moeder totaal onverwacht is gestorven en dat we een nieuwe (3^e) chauffeur zullen krijgen.

Terug in de lodge heb ik nog een boel werk met het gebruikelijke avondritueel en moet ik zeker bellen om de unieke kameleon ervaring te delen met het thuisfront!

Woensdag 6 april 2016.

Vandaag staat de Gorilla walk in het Bwindi Impenetrable N.P. op het programma. Alles verloopt weer via een rustig ontbijt en dan is het amper een kwartier rijden naar de receptie van het N.P. . Hier worden we om 8:00u uitgebreid gebriefd wat we mogen verwachten en wat we wel en wat niet mogen doen. De groepsgrootte valt mee want we gaan op stap met een Australisch koppel dat op wereldreis is in Afrika.

De zoektocht kan tot 4u duren eer de gewenste gorilla-groep gevonden is door de trackers en dus moeten we de lunch meenemen. Aangezien het moeilijk terrein is - er wordt immers niet gewandeld via een pad maar via

een gekapt pad en dat op gladde hellingen - staan er dragers ter beschikking om de rugzak met de lunch + die van ons over te nemen (en al goed want het zal inderdaad toch een intensieve wandeling worden).

We hebben geluk want amper na een uur zoeken, treffen we al de eerste gorilla man aan. Ik loop voorop en de zilverrug vertoont direct naar mij een toch niet vriendelijk gedrag van grommen en dreigen. Een tracker trekt me terug en zegt dat ze onrustig zijn omdat er bosolifanten in de omgeving zijn. Ik heb niet hetzelfde "gevoel" als bij de chimps en begrijp nu goed waarom ik op internet las dat velen de chimp walk prefereren boven deze van de gorilla's. Om ze uiteindelijk goed te kunnen fotograferen is het nog even kort zoeken en dan kunnen we twee wijfjes met een jong rustig fotograferen. Van enige herpeto-activiteit is er nergens sprake, hoewel de trackers het voorkomen van meerdere slangensoorten hier toch bevestigen, maar dan in het regenseizoen. Door de meeval dat er niet lang gezocht moest worden, zijn we tegen het middaguur terug aan het vertrekpunt, waar we gaan lunchen. En als souvenir kopen we bij de uitgang van het N.P. een in hout gemaakt gorilla-beeldje.

De rest van de namiddag hebben we vrijaf maar gaan we toch een wandeling maken in de omgeving van de Gorilla Safari Lodge. Buiten een groene slang die razendsnel (en dus niet determineerbaar) de weg oversteekt, zien we nergens enige herpeto activiteit.

Tijdens het diner vertelt Jona dat er morgen een nieuwe chauffeur voor ons zal zijn en wordt het een emotioneel afscheid van hem.

Donderdag 7 april 2016.

Na het ontbijt maken we kennis met de nieuwe chauffeur Friday en vertrekken om 8u naar onze laatste reisbestemming, nl. Lake Mburo N.P. Het regent volop maar aangezien het vandaag een rijdag is, zien we hierin geen probleem.

Bij vertrek wordt ons gevraagd om een lift te geven aan een personeelslid van de lodge. Voor ons is dit geen probleem maar eenmaal op de baan begint hij hevig met zijn gsm te spelen en zo ook de aandacht van Friday mee te nemen. Deze rijdt hierdoor ook zeer traag, zodat we vlug ingrijpen en de lifter aanmanen om de chauffeur met rust te laten en niet af te leiden van de baan.

Tegen het middaguur bereiken we Ntungamo waar we lunchen en dan vernemen we dat Friday maar tijdelijk chauffeur was en zal vervangen worden door een nieuwe. En we zijn hier reuze tevreden mee. De kennismaking met de "nieuwe" Harrison verloopt prima en hij is blijkbaar van hetzelfde type als Jona (en dat zal tijdens de verdere dagen met hem ook blijken). Hij heeft overigens ook een verrekijker en een degelijk veel gebruikte en "versleten" vogelgids.

Om 15u arriveren we aan de Rwakobo Lodge in het Lake Mburo N.P. en checken in. Op weg naar mijn lodge noteer ik de aanwezigheid van Striped Skink (*Trachylepis striata*). Vervolgens vertrekken we voor een safari in het N.P. En ook dit park is interessant voor meerdere zoogdieren, die we tot nu toe nog niet gezien hebben. Op de terugweg naar Rwakobo Lodge is de avond al ingevallen en tijdens een laatste stop aan een ondergelopen grasland, hoor ik een paddenconcert van Red Toad (*Schismaderma carens*).

Het diner is ook hier ook reuze lekker en zeker het zelfgemaakte dessert!

Aan mijn lodge aangekomen wacht me nog een aangename verrassing want er zit als 22^e (en laatste soort van de reis) een Pointed Long Reed Frog (*Hyperolius nasicus*) op mijn deurstijl.

Vrijdag 8 april 2016.

In plaats van na het ontbijt rechtstreeks naar Entebbe te rijden, overleggen we met Harrison om de voor-middag door te brengen als safari-rit in het Lake Mburo N.P. Hij gaat onmiddellijk akkoord en ondanks de regen zien we meerdere interessante zoogdieren en blijkt dat hij ook een goede birdwatcher is wanneer hij ons o.m. een prachtige Black-bellied Bustard aanwijst.

Op het middaguur gaan we (warm) lunchen en vertrekken tegen 13:15u naar Entebbe. Onderweg houden we ter hoogte van de evenaar halt om in de talrijke craftwork-shops te zoeken naar een in hout gemaakt chimpansee-beeldje, maar het aanbod is kitch en niet reëel genoeg naar mijn zin.

Het is bijna donker wanneer we in Entebbe tegen 19u aankomen en onze intrek nemen in het gekende Executive Hotel. We besluiten om hier te dineren en spreken met Harrison af om ons tegen 8u 's anderendaags te komen ophalen.

Ik ga nog even op verkenning in de tuin maar zonder enige gekko-activiteit ditmaal en ga vroeg om 22:00u slapen.

Zaterdag 9 april 2016.

Het gevraagde ontbijt tegen 7u verloopt met een vertraging van 45 min... Het is gelukkig niet ver rijden naar het Uganda Reptiles Village (een soort opvangcentrum/asiel/zoo voor reptielen), waar we de voormiddag doorbrengen van 8:15 tot 11:20u en dat is genieten van meerdere (in de natuur) zeldzaam te observeren reptielen (voor de aanwezige 12 soorten zie www.freanonherping.be). Bovendien heeft Harrison er voor gezorgd dat de verzorger Michael meerdere soorten uit de terraria haalt (waaronder gifslangen) om ze in betere omgeving- & lichtomstandigheden te kunnen fotograferen. En als top of the bill brengt hij zelfs een Forest Cobra uit het terrarium, die met opgezette hals oh zo fotogeniek is. Een goede tip/fooi en financiële ondersteuning voor dit project hier, is dan ook met volle overtuiging gegeven!!!

Vervolgens rijden we naar de Botanical Garden van Entebbe, waar we eerst lunchen en onder begeleiding van een uitstekende gids gaan wandelen. Echt een aanrader wat planten betreft. Hij weet ook een goede plek voor amfibieën en inderdaad, we noteren in een rietpartij twee zonnende Common Reed Frog (*Hyperolius viridiflavus*). Ze verschillen beide zo totaal van kleurpatroon, dat het eerst moeilijk te geloven is dat het dezelfde soort betreft!

Om 16:20u rijden we terug naar het Executive Hotel. Ons reisbureau heeft een kamer extra ingehuurd voor ons om te douchen, rustig de koffers te pakken en om hier te dineren.

Om 20:00u brengt Harrison ons naar de Entebbe luchthaven. De controles zijn hier niet van Europees niveau. Hier stijgen we om 23:00u op om 8 uur later in Amsterdam te landen. We hebben een vlotte aansluiting met de Thalys naar Antwerpen, waar ik uitstap en Filip doorspoort naar Mechelen.

6. HERPETOLOGISCHE GEGEVENS.

6.1. Amphibia.

6.1.1. *Bufo*idae.

<i>Sceloporphys maculata</i> – Flat-backed Toad							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	01/04	21:09	1	-	-	-	19
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	02/04	22:51	1	1	-	-	19
Bush Lodge - Queen Elizabeth N.P.	04/04	16:38	1	-	-	-	48
Bush Lodge - Queen Elizabeth N.P.	05/04	18:07	1	-	-	-	49

Uit onze weinige observaties blijkt deze pad een voorkeur te hebben voor de (vochtigere) omgeving van de lodges. Het kleurpatroon van onze 5 dieren verschilt enorm en goed te herkennen aan de weinig zichtbare, platte oorklieren.

Beide geslachten kunnen tot 80 mm groot worden; de rug is wrattig en elk wratje heeft een doornig zwart puntje/uitsteekseltje; op de rug een vertebrale lichte dunne lijn en een kruisvormig teken boven op de kop: een algemene soort meestal actief op oevers van rivieren en meren maar soms ook in savannes ver van water. De roep kan overdag getriggerd worden door machinaal lawaai of vliegtuigen. Een van de voornaamste predators is de padadder.

<i>Schismaderma carens</i> - Red Toad							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Lake Mburo N.P.	07/04	19:19	-	-	-	X	64

De Rode pad kan moeilijk met andere soorten verward worden door het specifieke rode rugzadel; ♂♂ worden tot 88 mm groot en ♀♀ 92 mm; heeft geen oorklieren: “the back is less warty than the back of many similar-sized toads; there is a distinct glandular ridge running from above the tympanum to the hind leg and the outer part of the ridge has a darker lower edge; this toad is not widely distributed and found in many different habitats and even succesful around human settlements”.

De soort werd door ons auditief herkend (overdag roepend) door een ervaring van de roep in 2015 in Zambia.

6.1.2. *Hyperoliidae*.

<i>Hyperolius nasicus</i> - Pointed Long Reed Frog							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Rwakobo Lodge - Lake Mburo N.P.	07/04	22:26	1	-	-	-	65

Wanneer ik na het diner in Rwakobo aan mijn lodge aankom, zit er op de deur deze rietkikkersoort. Ik kan het dier niet determineren volgens de tabel en hoop op een latere herkenning door Channing.

Tijdens de voorbereiding heb ik nergens in mijn literatuur het voorkomen gelezen van deze soort. Het is pas bij het toezenden van de foto's dat Channing me meldde dat het een *Hyperolius nasicus* is. Hij voegt er deze info aan toe: “*Hyperolius nasicus* is in the *H. nasutus* group, a species complex in which characterization and nomenclature are difficult and still controversial. This difficulty is due in part to the extensive morphological similarity of the group's members (Channing et al., 2002). *H. nasicus* has traditionally been considered synonymous with *H. nasutus*, but Schiøtz (2006b) suggests it may be closer to *H. benguellensis*. The average adult snout-vent length is approximately 23 mm, and adult males and females are approximately the same size. Very little is known about the habitat or ecology of *Hyperolius nasicus*, as the species is known only from its type locality, Kasiki, at an altitude of 2.300 m in the Marungu Highlands in southeastern Democratic Republic of Congo. In general, frogs in the genus *Hyperolius* live primarily on shrubs and trees (Laurent, 1943; Schiøtz 2006b; Schiøtz 2008).”

Blijkbaar hebben wij hier dus een interessante waarneming kunnen noteren...

<i>Hyperolius viridiflavus</i> - Common Reed Frog							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	02/04	21:09	1	-	-	-	19
Botanical Garden - Entebbe	09/04	11:05	-	2	-	-	66

In de geraadpleegde literatuur is er weinig gekend over deze rietkikker: komt voor in heel Uganda als een typische savannasoort; zowel ♂♂ als ♀♀ worden 25 mm; hun rugpatroon is zeer variabel van egaal bruin tot egaal groen en met of zonder rode of gele vlekjes.

Onze drie dagactief waargenomen kikkers vertonen elk een opmerkelijk verschillend kleurpatroon van gestreept beige, tot egaal bruin tot egaal groen gespikkeld. De dieren zitten zo vredig te genieten van de zon, dat we ze niet vangen voor een determinatie. Het is Alan Channing die ze later voor ons op naam heeft gebracht.

6.1.3. *Ranidae*.

<i>Amieta angolensis</i> - Angolan River Frog							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	03/04	7:39	1	-	-	-	19

Tijdens onze reis in Uganda hebben we maar 1 waarneming van een adult van deze soort en dank zij een bewaker van de lodge die voor ons een exemplaar heeft kunnen vangen. Tijdens de fotosessie is het dier gelukkig kalm en laat het nemen van meerdere foto's toe zonder telkens met grote sprongen te vluchten (in Zambia bijna onmogelijk te fotograferen, door een constant metersver wegspringen)

Vertoeft steeds in of zeer nabij permanente waters; 90 mm groot; plant zich heel het jaar voort.

<i>Phrynobatrachus</i> sp.? - Puddle frog sp.							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Bigodi Wetland Sanctuary - Kibale Forest N.P.	02/04	16:59	1	-	-	-	32

Dit amper 20 mm groot kikkertje kunnen we via de determinatietabel voor de amfibieën van Oost-Afrika niet direct op naam brengen, wel dat het een *Phrynobatrachus* soort moest zijn. Gelukkig weten we dat na de reis alle amfibie-foto's aan Alan Channing kunnen mailen. Maar eenmaal de foto van deze kikker aan hem toegezonden, blijkt het ook voor hem niet mogelijk om het dier via foto/op zicht te determineren.

Indien iemand de soort wel zou herkennen op de website www.freanonerping.be zouden we dit graag vernemen.

<i>Phrynobatrachus</i> sp.? - Puddle Frog sp.							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Maramagambo Forest - Queen Elizabeth N.P.	04/04	11:42	-	1	-	-	44

Tijdens de wandeling in het Maramagambo Rain Forest, observeren we een dagactieve kikker, ong. 70 mm groot met een specifiek wit patroon op de kop en symmetrische vlekken op de rug. Door tijdgebrek was er geen mogelijkheid tot determinatie en vertrouwen we er op later aan Channing een juiste naam te bekomen. Maar mogelijk betreft het hier een nieuwe soort, want voorlopig weet hij enkel te mailen dat het een soort *Phrynobatrachus* moet zijn!?!

Indien iemand de soort wel zou herkennen op de website www.freanonerping.be zouden we dit graag vernemen.

<i>Ptychadena taenioscelis</i> - Small Ridged Frog							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Bigodi Wetlands - Kibale Forest N.P.	02/04	16:20	1	2	-	-	32
Bush Lodge - Queen Elizabeth N.P.	05/04	18:32	1	-	-	-	49

Deze strikt aan grasland gebonden kikker, is door Channing (2006) nog niet opgegeven als voorkomend in Uganda en stond dus ook niet op onze aanstreeplijst. Het was ter plaatse verwarrend, dat ik deze niet op naam kon brengen.

Op een open habitat met enkel kort gras in de Bigodi Wetlands lukt het ons na enige moeite en doorzetting om een adult exemplaar te vangen. Het zijn met hun opmerkelijke lange achterpoten geweldig springers. Bijzonder is dat eenmaal een sprong gemaakt, zij onbeweeglijk stil blijven zitten, waarschijnlijk rekenend op hun schutkleur.

Het is in Uganda een zeer algemene soort; ♂♂ worden 35 mm en ♀♀ 40 mm.

<i>Pyxicephalus edulis</i> - Dwarf Bull Frog							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	AUD	
Semliki Wildlife Reserve	03/04	12:20	-	-	-	X	35

Het herkennen van de roep van de talrijke Afrikaanse kikkersoorten is niet gemakkelijk. Het is onze gids die overduidelijk aangeeft dat hij de roep van deze Dwarf Bull Frog zeer goed kent. De soort niet is opgegeven als voorkomend in Uganda. Heeft als Engelse synoniem ook Edible Bullfrog en is afkomstig van het feit dat deze kikker door de mens veelvuldig wordt gegeten langs de Oost-Afrikaanse kust; ♂♂ worden 98 mm en ♀♀ 145 mm; bewoner van overstroomde graslanden en dat is ook het habitat waar wij hem horen roepen na een hevige regenbui in het Semliki Wildlife Reserve.

6.2. Reptilia.

6.2.1. Gekkonidae.

<i>Hemidactylus mabouia</i> - Tropical House Gecko							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Entebbe – Kampala	28/03	23:55	-	3	-	-	1
Ziwa Rhino Sanctuary	29/03	11:35	-	2	-	-	4
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	01/04	20:07	-	1	-	-	19
Bush Lodge - Queen Elizabeth N.P.	03/04	22:08	-	-	-	-	39

Al onze waarnemingen van actieve gekko's zijn afkomstig van in/rond de lodges en bijhorende gebouwen. De “mabouia” gekko lijkt sterk op *Hemidactylus angulatus*. Het enige verschil is dat eerdergenoemde een kleiner aantal doornige rugschubben heeft als rugomtrek en de afstand oog -> neusgat opmerkelijk groter is.

TL 15 cm - KRL 7 cm; zeeniveau tot 2.500m altitude; verandert even vlug van kleur als een kameleon van grijs naar geel naar wit naar roos, maar vertoont altijd wel het onderliggend donker rugpatroon en ook de dwarsbanden op de staart blijven zichtbaar; prefereert WC-gebouwtjes en/of hutten, cf. de hierdoor aangetrokken insecten; verdedigt zeer fanatiek en vooral op vocale wijze zijn territorium.

6.2.2. *Scincidae*.

<i>Trachylepis maculilabris</i> - Speckle-lipped Skink							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Kibale Forest N.P.	02/04	12:26	-	1	-	-	28
Bigodi Wetland Sanctuary - Kibale Forest N.P.	02/04	13:58	-	3	-	-	31
Semliki Wildlife reserve	03/04	13:26	-	1	-	-	36
Kazinga Channel	04/04	16:38	-	2	-	-	48

Naar deze skink heb ik in Zambia meermaals gezocht maar nooit kunnen waarnemen. En hier in Uganda lukt het wel. Onze 7 waargenomen dagactieve dieren zitten telkens te zonnen op houtstammen.

Kan tot 30 cm TL groot worden; rugkleur variabel en afhankelijk van het verspreidingsgebied; maar de rode flankstreep en de gespikkelde boven- en onderlip zijn kenmerkend en vandaar ook hun Engelse soortnaam; “diurnal and arboreal; active on trees and bushes; it climbs expertly, using its tail and will climb along even very thin twigs and on leaves; at the coast it is often on coconut palms; in dense forest it is usually found around clearings; sleeps at night in leaf cluster, cracks and holes in trees and under palm fonds”.

<i>Trachylepis striata</i> - Striped Skink							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Ziwa Rhino Sanctuary	30/03	12:35	-	2	-	-	4
Paraa Lodge - Murchison Falls N.P.	31/03	12:41	-	1	-	-	13
Bigodi Wetland Sanctuary - Kibale Forest N.P.	02/04	13:58	1	-	-	-	30
Rwakobo Lodge - Lake Mburo N.P.	07/04	16:12	-	2	-	-	63

De gestreepte skink is door zijn opvallend evenwijdig streeppatroon gemakkelijk te herkennen. Uit onze summier waarnemingen noteren we een geprefereerd - en zeker niet schuw - voorkomen in de omgeving van de mens (lodges).

Adulten hebben een TL van 18-22 cm en de pasgeborenen 6-7 cm; leefgedrag: “forest clearings, coastal thickets, moist and dry savanna, semi-desert and urban areas from sea-level tot about 2.300 m altitude or even higher; diurnal and essentially arboreal but it tolerates urbanisation very well, living on walls and fences and in gardens and plantations; quickly become tame; in urban gardens it rapidly learns to tolerate people”. Hun dieet is opmerkelijk: naast kannibalisme ook insecten, groenten, fruit en vlees.

6.2.3. *Agamidae*.

<i>Acanthocercus atricollis</i> - Blue-headed Tree Agama							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Kagoma	30/03	10:01	-	1	-	-	2
Kibale Forest N.P.	02/04	12:26	-	2	-	-	28
Bigodi Wetland Sanctuary - Kibale Forest N.P.	02/04	13:15	-	7	-	-	30
Queen Elizabeth N.P.	03/04	17:11	-	1	-	-	38

Deze Blue-headed Tree Agama, is (zoals zijn Engelse naam aangeeft) een zeer mooie verschijning door de grote opvallend hemelsblauwe kop en lichaam en geel/blauw gekleurde staart. De door ons waargenomen dieren (met uitzondering van het op de muur van het tankstation in Kagoma), zitten allen op een boom en vluchten bij benadering onmiddellijk in hun gekend hol in de boom of op de grond.

“Moist savanna, woodland and forest clearings, always provided there are some large trees; from sea level to 2.400 m altitude; diurnal and arboreal, living on the trunks of big trees, sometimes on rocks and termite hills; strongly territorial, they live in structured colonies, controlled by a big, dominant male, which will challenge and fight other males encroaching on its territory; they quickly become accustomed to humans; if handled they will bite hard and painfully - they hang on like a bulldog and can draw blood; is widely believed to be venomous in highland East Africa”.

<i>Agama lionotus</i> - Rainbow Agama							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Murchison Lodge	30/03	21:33	-	4	-	-	6

De meest gemakkelijk te determineren agama in gans Afrika (alvast wat de mannetjes tijdens de voortplantingsperiode betreft) is deze agama. Hij is de enige met een oranjeachtige tot dieprode kop en verder met een volledig blauw lichaam; “in some specimens there is a club-like bulge at the end of the tail”; TL ♂♂ 35cm en ♀♀ tussen 20-30 cm; “a widespread succesfull species in coastal thicket and woodland, moist and dry savanna en semi desert from sea level tot 2.200 m although most common below 1.500 m; absent from areas without rock outcrops or big trees; lives in structured colonies with one dominant male and sometimes with one subordinate male; when basking, males bob their head up and down; this behaviour has led to dislike the species by moslems, who believe it is a mockery of their movement during prayer”. Dit gedrag heb ik enkele malen meegemaakt en het was duidelijk naar mij/de mens gericht en niet voor soortgenoten in de directe omgeving.

<i>Agama finchii</i> - Finch's Agama							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Ziwa Rhino Sanctuary	30/03	12:45	-	3	-	-	4
Paraa Lodge - Murchison Falls N.P.	31/03	12:41	-	9	-	-	13
Kibale Forest N.P.	02/04	13:15	-	2	-	-	28

Deze agama is een nieuwe soort die als nominaatsvorm voor het eerst beschreven werd in 2005 en in 2011 als nieuwe ondersoort voor Murchison Falls als *Agama f. leucerythrolaema* ssp. Voor de volledigheid van dit rapport geven we hierna de kleurbeschrijving, zoals vermeld door Philipp Wagner, Wolfram Freund, David Modry, Andreas Schmitz & Wolfgang Bohme in Studies on African *Agama* IX. New insights into *Agama finchi* Böhme et al., 2005 (Sauria: Agamidae), with the description of a new subspecies.

Colouration in life:

♂♂: Head, neck and parts of the shoulders red, a broad vertebral red band extends on the back from head to about half way to hindlimbs. Body, limbs and anterior third of the tail dark blue. Tail tri-banded: dark blue (extending from the body), followed by red and dark blue at the tip. Belly and underside of limbs blue; throat with a reticulate pattern of red stripes on a white background.

♀♀: Head yellowish brown, with fine yellow stripes and dots; stripes and dots usually extending to the shoulders. Body and tail light brownish with broad lateral yellow bands. Underside whitish, with fine dark longitudinal stripes on the throat.

6.2.4. *Chamaeleonidae*.

Trioceros ellioti - Montane Side-striped Chameleon								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS	
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	NR	ALT
Bigodi Wetland Sanctuary - Kibale Forest N.P.	02/04	13:58	1	-	-	-	30	1238m
Crater Safari Lodge - Kibale Forest N.P.	02/04	21:09	1	-	-	-	19	1457m
Bush Lodge - Queen Elizabeth N.P.	05/04	17:50	1	-	-	-	49	935m

Het waarnemen van kameleons is meestal - ondanks intensief zoeken & habitatkennis - toch gerelateerd aan de factor "geluk". En op deze reis was het in totaal 5x bingo.

Volgens de literatuur is het een bewoner van het hoogland tussen de 1.500-2.800 m. In onze samenvattende tabel hebben we de GPS altitudes toegevoegd en wij noteren tussen 935-1.457 m. Blijkbaar komt de soort in Uganda dus lager voor dan de tot heden gekende literatuurgegevens.

Het is een redelijke grote kameleon met een TL tot 18 cm; habitat: "high moist savanne, tall grassland, reed-beds and sedge in swampy areas, often in hedges and ornamental plants in both rural and urban areas and in plantations and roadside herbage"; heeft een zeer klein verspreidingsgebied in het zuidwesten en het centrum van Uganda; prefereert eerder kleine struikjes en hoog gras i.p.v. bomen; leeft graag in kolonie: waar er eentje wordt geobserveerd, zitten er meestal meerdere.

Trioceros johnstoni - Ruwenzori Three-horned Chameleon								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS	
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	NR	ALT
Gorilla Safari Lodge - Bwindi Impenetrable N.P.	05/05	18:44	2	-	-	-	55	1892

Een onmiskenbare grote (tot 30 cm TL) soort en die als nr 1 op het verlanglijstje stond voor deze Uganda reis, was ongetwijfeld de Ruwenzori driehoorn kameleon met zijn 2 hoorns voor de ogen en 1 op de neus; "color very variable but usually shades of green with yellow; the upper flanks often vivid yellow-green, with dark greenish blotches; the lower flanks darker green; some specimens have oblique side bars of darker and lighter green, or yellow and turquoise; usually there is a series of small scarlet blotches along the vertebral ridge; habitat: very restricted but adapts readily to suburbia and plantations, forest and woodland from 1.800-2.500 m (onze GPS notitie valt hier volledig in) in the high country of western Uganda".

Er is weinig gekend over het leefgedrag van deze kameleon: "arboreal, big males will ascend high into trees, but also in woodland and thicket; males are territorial and fight fiercely with their horns and by biting".

Onze twee exemplaren waren actief in het tuincomplex van de Gorilla Safari Lodge. Ons reisbureau wist van onze voorkeur voor A&R en zeker voor deze kameleonsoort en het personeel had intensief gezocht en bij onze aankomst in de Lodge toonden zij heel fier wat ze voor ons in petto hadden...

6.2.5. *Varanidae*.

Varanus niloticus - Nile Monitor								
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS	
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	NR	ALT
Kazinga Channel	04/04	16:01	-	2	-	-	47	

Niettemin de meerdere bezochte waterrijke gebieden, hebben wij slechts 2x een waarneming kunnen noteren. Onze hoop ging vooral naar de boottocht op het Kazinga Channel, maar op het eindpunt gekomen maakte de boot rechtsomkeer om midden in het kanaal naar het startpunt terug te varen. Tegen de belofte van een goede tip, vroeg ik aan de kapitein of er toch een mogelijkheid zou zijn om een Nijlvaraan te zien. En blijkbaar met succes want hij vaarde naar een oeverrand en bingo daar verscheen uit het struikgewas (alsof het op bestelling was) een adult, die we heel mooi hebben kunnen observeren en fotograferen.

Maar de 2e waarneming is zeker anecdotisch te noemen en te danken aan mijn echtgenote Mia. Toen zij de foto's bekeek, genomen vanop de boot op het Kazinga Channel, vroeg ze me bij deze van een Goliath reiger "van wie is dat kopje daar in de vegetatie links?" En ja, dat is onze tweede waarneming geworden.

Het voorkomen van de Nijlvaraan in Uganda beperkt zich tot de grote rivieren en meren van zeeniveau tot 1.600 m altitude (voor onze waarneming gaf de GPS 923 m op).

TL tot 2,5 m; dagactief meestal in de omgeving van waterpartijen, klimt graag in bomen; komt voor van zeeniveau tot 1.600 m; schuilt vooral in holen van Aardvarken, Stekelvarken, bijenkasten of in verlaten termietenheuvels; sommigen houden geen zomerslaap en anderen wel: houdt zich ook soms noodgedwongen op, in de omgeving van de mens; bij dreigend gevaar gaat de Nijlvaraan hoog op de poten staan, sissen en hevig met de staart uithalen als een zweep; wat ze beet kunnen pakken, houden ze klemvast zoals een bulldog; ♂♂ hebben een gemiddelde home range van ong. 25 km² en ♀♀ van ong. 10 km²; voor het foerageren, verplaatsen ze zich soms dagelijks tussen de 3-6 km; het ♀ legt tussen de 8-51 eieren af in een zelfgegraven hol of in een termietenheuvel; menu: alles wat kleiner is dan ze zelf; hun reukzin is perfect ontwikkeld en wordt gebruikt om nesten van zoogdieren op te sporen; de voornaamste vijanden zijn Martial Eagle, Mangoest en Spitting Cobra; leeftijd in gevangenschap 11 jaar.

6.2.6. *Crocodylidae*.

<i>Crocodylus niloticus</i> - Nile Crocodile							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Victoria Nile - Murchison Falls N.P.	31/03	15:13	-	3	-	-	14
Kazinga Channel	04/04	14:08	-	5	-	-	46

Hoewel er meldingen zijn van 7 m grote dieren in Afrika, geeft onderzoek van gevangen dieren als grootste lengte tussen 4,8 tot 5,3 m met een gewicht van een ton. Voor Uganda is het grootst gemeten dier in de Semliki rivier 5,5 m, maar de meeste hier variëren tussen de 2-3,5 m. Hun grootte zou ook in relatie staan tot het habitat: in Lake victoria worden ze tot 5 m groot tov Lake Baringo met amper 3 m. In sommige meren in Uganda zoals Lake George en Lake Eduard zouden ze 7.000 jaren geleden allen uitgeroeid zijn door vulkanische activiteiten.

In West-Afrika worden Nijlkrokodillen groter (tot 9.8 m) dan in Oost-Afrika; “crocodile teeth can cut: a South African specimen was seen to snap a baboon’s hand cleanly off and a canoeist on the Zambezi in 1986 had his arm bitten off below the elbow by a 4 m crocodile”.

Onze waarnemingen van 04/04 in het Kazinga Channel is een bevestiging tov het vermoeden van Channing dat hun aanwezigheid hier mogelijk zou zijn. Dus kunnen wij zijn vermoeden hierbij bevestigen.

6.2.7. Boidae.

<i>Python sebae</i> - Central African Rock Python							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	VV	
Maramagambo Forest - Queen Elizabeth N.P.	04/04	10:46	-	-	-	2	43

Onze hoop een toch grote rotspython te kunnen waarnemen, is beperkt gebleven tot twee vervellingen (waarvan de grootste ong. 4 m is) aan de ingang van de vleermuizengrot in het Maramagambo Forest.

Aan de vervelling (indien de kop ook volledig mee is verveld) kan de soort herkend worden aan de 2 “sensitive pits” in de bovenkaak en de redelijk grote schubben bovenop de kop. Bij een levend dier zijn de beste kenmerken: de beige streep van neuspunt (door het oog) tot in de halszone en het “speerpunt-patroon” boven op de kop; “usually nocturnal but can hunt and bask during the day; adults spend a lot of time in water, hunting and feeding there; when inactive shelters in holes especially warthog and porcupine burrows, in reedbeds, up a tree in rock fissure or under water; Rock pythons vary in temperament; some are tame but most remain permanently vicious”.

Het is een van de weinige reptielsoorten die broedzorg vertonen; door de eieren continu te beschermen door zich errond te wikkelen en deels (tot + 6.5 °C) op temperatuur te houden totdat de jongen worden geboren! Wordt in gevangenschap 27 jaar oud en kan tot 2.5 jaar overleven zonder te eten. Dat het menseneaters zijn, is tot heden niet bewezen; er wordt wel melding gemaakt van een 13 jarige jongen die gedood werd door een Rotspython, maar niet gegeten; en van een dode vrouw “found in the coils of a 4.5 m python, which might have killed here”.

6.2.8. Elapidae.

<i>Naja melanoleuca</i> - Forest Cobra							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Maramagambo Forest - Queen Elizabeth N.P.	04/04	11:07	-	1	-	-	43

De Boscobra wordt beschreven als grootste en meest “intelligente” cobra van heel Afrika; TL tot 2,7 m; semi-arboreal, klimmend tot wel 10 m hoog; een uitstekende zwemmer ook onder water; zowel dag- als nacht-

actief; bewoner van “evergreen forest”, vochtige savanna en grasland van zeeniveau tot 2.500 m; het wijfje legt 15-26 eieren die na 2 maanden uitkomen en dan 40 cm groot; menu: vis - zelfs slijkspringers, kikkers, varanen, hagedissen, slangen en kleine zoogdieren; oudste leeftijd in gevangenschap: 28 jaar; heeft een bijzonder sterk/krachtig neurotoxin (zenuwverlammend) gif; haar beet moet altijd medische verzorging krijgen; sterfge-vallen door beten van de Boscobra komen veelvuldig voor in Uganda.

Wij kunnen met de soort kennis maken in de vleermuizengrot in het Maramagambo Forest waar we in een nis de staart van een Boscobra zien liggen. De meegekomen bewaker bevestigt dat het wel degelijk deze soort is en dat zij de grot al lang als woonplaats heeft met een contante aanwezigheid van vleermuizen als steeds “gedekte tafel”.

Wij hebben de soort uiteraard van zeer nabij kunnen bekijken en fotograferen in het Uganda Reptiles Village.

6.2.9. *Viperidae*.

<i>Bitis arietans</i> - Puff Adder							
VINDPLAATS	OBSERVATIE		AANTAL				GPS NR
	2016	UUR	HV	VO	VS	DIN	
Karogoto	03/04	10:52	-	-	1	-	34

De Pofadder komt in heel Uganda voor behalve in gebergte, woestijn en dicht regenwoud; het is de grootste Afrikaanse adder met een gemiddelde totale lengte van 90 cm en uitzonderlijk van 140 cm; wordt beschouwd als de meest gevaarlijk gifslang (giftanden van 18 mm); zeer goed gecamoufleerd en ligt meestal onbeweeglijk tussen vegetatie; altijd agressief en sist en blaast bij de minste bedreiging, verantwoordelijk voor de meeste gifslangenbeten; slachtoffers worden meestal in het onderbeen gebeten; bij een niet behandelde volwaardige beet (het voorkomen van droge beten is gekend) kan de dood optreden tussen de 30 min en binnen de 24 u; het gif werkt in op de bloedvaten en de huid, veroorzaakt hevige pijnen, zwellingen, nierblokkeringen en necrose, dikwijls moeten ledematen geamputeerd worden; nachtactief behalve tijdens het regenseizoen; zont graag op asfaltwegen en wordt hierdoor dikwijls als verkeersslachtoffer aangetroffen; het is een van de weinige slangen die zich in een rechte lijn kunnen voortbewegen; zeer goede zwemmer; vijanden: in eerste instantie de mens en dan wrattenzwijnen en roofvogels; vangt prooi via de “sit-and-wait” strategie en bestaat uit ratten, muizen, hazen, hagedissen, padden en soms soortgenoten; voortplanting; in de lente geeft het wijfje een zeer sterk feromoon af en via dit geurspoor wordt ze dikwijls benaderd door meerdere mannetjes; deze kunnen dan tot rivaliteitdansen overgaan; in de late zomer werpt ze haar 20-40 jongen; heeft bij de slangen het grootst aantal jongen met 156 pasgeborenen; deze zijn bij geboorte 15 à 20 cm; wordt in gevangenschap 14 jaar oud.

Ondanks zoeken wordt er geen levende Pofadder waargenomen. Onze enige notitie gebeurt via een dood-geslagen adult exemplaar in de omgeving van Karogoto, op weg van Kibale Forest N.P. naar Semliki Wildlife Reserve. Gelukkig kunnen we ook deze soort fotograferen en van zeer nabij bekijken in het Uganda Reptiles Village.

7. WEBSITE FOTOGALERIJ.

In het uitgeprint rapport worden kleurfoto's van de waargenomen soorten toegevoegd.

Bij het PDF-rapport verwijzen we naar de fotogalerij van www.freanonherping.be

8. LITERATUUR.

- Al-Jumaily, M. (1984). Reptiles of Saudi Arabia : *Panaspis wahlbergi* (Smith, 1849) (Lacertilia: Scincidae), An Addition to the Reptile Fauna of Saudi Arabia. Fauna Saudi Arabia, 6: 528-533.
- Alexander, G. & J. Marais. (2007). A Guide to the Reptiles of Southern Africa. South Africa, Astruik Publishers. 408p.
- Branch, W. & G. Haagner (1993). The skink *Mabuya ivensii*: new records from Zambia and Zaire, and the status of the subspecies *septemlineata* Laurent 1964 and the genus *Lubuya* Horton 1972. Amphibia-Reptilia, 14(2), 105-115.
- Broadley, D. (1971). A revision of the African snake genus *Elapsoidea* Bocage (Elapidae). Occ. Pap. natn. Mus. Rhod., B4(32):577-626.
- Broadley, D. (1971). The Reptiles and Amphibians of Zambi. The Puku, Occ. Papers Dept. of Wildlife, Fisheries and National Parks, Zambia. No. 6. 143p.
- Broadley, D. (1974). A review of the Cobras of the *Naja nigricollis* complex in Southwestern Africa (Serpentes: Elapidae). Cimbebasia, A2(14):156-162.
- Broadley, D. (1976). A revision of the African Snakes of The Genus *Psammophylax* Fitzinger (Colubridae). Occ. Pap. nat. Mus. Rhod., B6(1):1-44.
- Broadley, D. (1977). A review of the genus *Psammophis* in Southern Africa (Serpentes: Colubridae). Arnoldia Rhod., 12(8):1-29.
- Broadley, D. (1977). A review of the *Mabuya striata* complex in South-Eastern Africa (Sauria: Scincidae). Occ. Pap. natn. Mus. Rhod., B6(2):45-79.
- Broadley, D., Doria, C., & J. Wigge (2003). Snakes of Zambia. Frankfurt am Main, Edition Chimaira. 280p.
- Channing, A. (2001). Amphibians of Central and Southern Africa. USA, Cornell University press. Edition Chimaira, Frankfurt am Main. 470p.
- du Preez, L. & V. Carruthers (2009). A Complete Guide to the Frogs of Southern Africa. Cape Town, Struik Nature. 488p.
- Duellman, W. (1993). Amphibian Species of the World : Additions and Corrections. Kansas, Univ. Kansas Publ., Mus. Nat. Hist. 372p.
- Frost, D. (1985). Amphibian Species of the World. Kansas, Ass. Syst. Coll. 732p.
- Fuchs, K., Mertens, R., & H. Wermuth (1974). Die Unterarten des Nilskrokodils, *Crocodylus niloticus*. Salamandra, 10(3/4):107-114.
- Gans, C. (1959). A taxonomic Revision of the African Snake Genus "*Dasypeltis*". Tervuren, Ann. Mus. Congo Tervuren Sc. Zool. - Vol.74. 237p.
- Harding, K. & K. Welch (1980). Venomous Snakes of the World, A Checklist. Oxford, Pergamon. 188p.
- Isemonger, R. (1968). Snakes of Africa. Cape Town, Books of Africa. 263p.
- Iverson, J. (1992). A Revised Checklist with Distribution Maps of the Turtles of the World. Richmond, Indiana, Privately Printed. 363p.

- Köhler, J., Wagner, P., Vissers, S. & W. Böhme (2003). New country records of *Adolfus africanus* (Sauria: Lacertidae) - a rain forest lizard with disjunct distribution? *Salamandra*, 39(3/4):241-248.
- Loveridge, A. (1944). Further revisions of African Snake genera. *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)*, XCV(2):121-247.
- Loveridge, A. (1958). Revision of Five African Snake Genera. *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)*, 119(1):1-198.
- Loveridge, A. (1941). Revision of the African Lizards of the family Amphisbaenidae. *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)*, LXXXVII(5):353-451.
- Loveridge, A. (1947). Revision of the African Lizards of the Family Gekkonidae. *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)*, 98(1):3-469.
- Loveridge, A. (1940). Revision of the African snakes of the genera *Dromophis* and *Psammophis*. *Bull. Mus. Comp. Zool. (Harvard College)*, LXXXVII(1):1-69.
- Marais, J. (1993). *A Complete Guide to the Snakes of Southern Africa*. London, Blanford. 208p.
- Marais, J. (2004). *A Complete Guide to the Snakes of Southern Africa*. South Africa, Astruik Publishers. 312p.
- McMahan, B. (1990). *Atheris nitschei nitschei* (Sedge Viper). *Herp. Review*, 21(4):93.
- Meerman, J. (1983). Tabel voor de klauwkikkers van het geslacht *Xenopus*. *Lacerta*, 41(6):94-99.
- Mercurio, V. (2011). *Amphibians of Malawi*. Frankfurt am main, Edition Chimaira. 393p.
- Passmore, N. & V. Carruthers (1979). *South African Frogs*. Johannesburg, Witwatersrand University. 270p.
- Pasteur, G. (1964). *Recherches sur L'Évolution des Lygodactyles, Lézards Afro-Malgaches Actuels*. Rabat, Trav. Inst. scient. chérif. - sér. Zool. 29. 132p.
- Rosler, H. (1991). Zur Fortpflanzung des Kap-Geckos, *Pachydactylus capensis* (Smith, 1845), im Terrarium. *Herpetofauna*, 13(73):20-28.
- Roux-Esteve, R. (1974). Révision Systématique des Typhlopidae d'Afrique. *Reptilia-Serpentes. Mem. Mus. nat. Hist. nat. Paris*, A(87):1-313.
- Schiotz, A. (1975). *The Treefrogs of Eastern Africa*. Copenhagen, Steenstrupia. 232p.
- Schmidt, K. & R. Inger (1959). *Exploration du Parc National de l'Upemba*. Brussel, Instit. Parcs Nat. Congo Belge. 264p.
- Stuart, C. (1976). A note on *Pythonodipsas carinata* Günther (Western keeled snake) in South West Africa, with new distribution records. *Madoqua*, 9(4):63-64.
- Villiers, A. (1958). *Tortues et Crocodiles de l'Afrique Noire Française*. Dakar, Inst. Franç. Afr. Noire. 354p.
- Visser, J. & D. Chapman (1978). *Snakes and Snakebite, Venomous Snakes and Management of Snakebite in Southern Africa*. Cape Town, Purnell. 152p.
- Welch, K. (1982). *Herpetology of Africa: A Checklist and Bibliography of the Orders Amphisbaenia, Sauria and Serpentes*. Florida, Krieger. 293p.
- Wermuth, H. & K. Fuchs (1978). *Bestimmen von Krokodillen und ihrer Häute*. Stuttgart, Fischer. 100p.

TABEL 4. AFKORTINGEN & VERTALINGEN.

1 ^e v	eerste vangst	first catch
Ad	adult – volwassen	adult
afstand	-	distance
Buikschilden	-	number of ventrals – ventralia
DIN	dood in natuur gevonden	found death in nature
Drachtig	-	pregnant
gewichtsverlies	-	loss of weight
Gr	gewicht in gram	weight in gram
Groei	-	growth
Hervangsten	-	recaptures
IF	ingevallen flanken	collapsed flanks
Juv	juveniel	juvenile (from birth untill end of first year)
KRL	kop-romplengte	snouth-vent length
Leeftijd	-	age
leeftijdsgroepen	-	age groups
leeftijdsklassen	-	age classes
Lengte	lengte	Lenght
lichaamstemperatuur	-	temperature of body
Mm	millimeter	millimeter
niet-drachtig	-	non-pregnant
(ng)	niet genoteerd	not noticed
Sc	onderstaartschilden	number of subcaudalia
Paring	-	mating
Pasgeborenen	-	just or recently born
Prooi	-	prey item
Prooiopname	-	food intake
Sad 2	subadult 2e kalenderjaar	subadult in second year of life
Sad 3	subadult 3 ^e kalenderjaar	subadult in third year of life
Sex	geslacht: ♂ of ♀	♂ or ♀
SL	staartlengte	tail lenght
TL	totale lengte	total lenght
Voedsel	-	prey
Voortplanting	-	reproduction
VS	verkeersslachtoffer	dead on road
Vv	verveling	ecdysis
Winterslaap	-	hibernation

UGANDA 29/03 - 09/04/2016 : WAARGENOMEN ZOOGDIEREN

Volgens "Chris & mathilde Stuart (2013) Pocket Guide : Mammals of East Africa"

	NEDERLANDSE SOORTNAAM	ENGELSE SOORTNAAM	LATIJNSE SOORTNAAM
1	Savanne baviaan	Savanna Baboon	<i>Papio cynocephalus</i>
2	Groene meerkat	Vervet Monkey	<i>Cercopithecus pygerythrus</i>
3	Lhoëst Meerkat	L'Hoest Guenon	<i>Cercopithecus l'hoesti</i>
4	Witneusmeerkat	Red-tailed Guenon	<i>Cercopithecus ascanius</i>
5	Huzarenaap	Patas Monkey	<i>Erythrocebus patas</i>
6	Grijskaakmangabey	Grey-cheeked Mangabey	<i>Cercocebus albigenia</i>
7	Zanzibarfranjeaap	Zanzibar Red Colobus	<i>Piliocolobus kirkii</i>
8	Noordelijke franjeaap	Black & White Colobus	<i>Colobus guereza</i>
9	Chimpansee	Common Chimpanzee	<i>Pan troglodytes</i>
10	Oostelijke gorilla	Mountain Gorilla	<i>Gorilla b. beringei</i>
11	Grévyzebra	Grevy's Zebra	<i>Equus grevyi</i>
12	Wrattenzwijn	Common Warthog	<i>Phacochoerus africanus</i>
13	Rothschild's giraffe	Rothschild's Giraffe	<i>Giraffa g. rothschildi</i>
14	Afrikaanse buffel	African Buffalo	<i>Syncerus caffer</i>
15	Elandantilope	Common Eland	<i>Tragelaphus oryx</i>
16	Bosbok	Bushbuck	<i>Tragelaphus scriptus</i>
17	Waterbok	Waterbuck	<i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>
18	Kob	Kob	<i>Kobus kob</i>
19	Rietbok	Common Reedbuck	<i>Redunca arundinum</i>
20	Jacksons hartebeest	Jackson's Hartebeest	<i>Alcelaphus buselaphus jacksoni</i>
21	Topi	Topi	<i>Damaliscus lunatus jimela</i>
22	Impala	Impala	<i>Aepyceros melampus</i>
23	Oribi	Oribi	<i>Ourebia ourebi</i>
24	Olifant	African Elephant	<i>Loxodonta africana</i>
25	Zebra mangoeste	Banded Mongoose	<i>Mungos mungo</i>
26	Leeuw	Lion	<i>Panthera leo</i>
27	Gestreepte grondeekhoorn	Western Ground Squirrel	<i>Xerus erythropus</i>
28	Afrikaans konijn	Smith's Red Rock Rabbit	<i>Pronolagus rupestris</i>